

Sallan kunta
Postipolku 3
98900 SALLA
sallan.kunta@salla.fi

LAUSUNTO

15.8.2017

Dnro 389 /2017

Viite: lausuntopyyntöne 13.6.2017

SALLAN PORTIN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA Kaavaluonnos

Sallan kunta valmistelelee osayleiskaavaa Sallan Portin tuulivoimapuistolle. Tuulivoimaosayleiskaava mahdollistaisi suoraan rakennusluvan antamisen tuulivoimaloille. Tuulivoimaloita rakennettaisiin maksimissaan 8 ja yhteenlaskettu kokonaisteho saisi olla maksimissaan 30 MW. Hanke sijoittuu kokonaisuudessaan Sallan paliskunnan alueelle.

Sallan paliskunnan suurin sallittu elopöroluku on 5 300 ja poronhoitajia oli 148 poronhoitovuonna 2014-2015. Porotalous on merkittävä elinkeino Sallan kunnassa. Alueen poronhoito perustuu luonnonlaitumien ja porojen luontaisen laidunkierron ympärivuotiseen hyödyntämiseen. Nyt tuulivoimatuotantoon suunnitellut alueet Sinnamovaarassa ja Lehtovaarassa ovat etenkin loppukesän ja syksyn laidumia. Yhteensä noin 30 % paliskunnan poroista käyttää aluetta näinä aikoina eli kyseessä on poronhoidolle tärkeä alue. Alueella on siksi myös poroerotusaita ja kämppä. Toinen kämppä sijoittuu aivan kaava-alueen eteläpuolelle. Poroja kuljetetaan aitaan etenkin kaava-alueen keskellä olevan tien länsipuolella ja ainakin kaksi suunniteltua voimalaa sijoittuu porojen kuljetusreitille tai lähelle sitä porojen kulkusuuntaa vasten. Paliskunnan paikkatietoaineiston mukaan alue on myös kevätlaidunta. Porot ovat herkimmillään ihmisen aiheuttamille häiriöille keväällä ennen vasontaa, sen aikana ja pienten vasojen kanssa. Silloin ne todennäköisesti myös välttäisivät tuulipuistoa. Tästä on myös tutkimustietoa Ruotsista. Tutkimusalueen porojen laidunnus siirtyi pienten vasojen kanssa 3,5 km päähän tuulipuistosta. Hankkeella voi olla merkittäviä vaikutuksia porojen laiduntamiseen, ainakin se tulisi erittäin todennäköisesti vaikuttamaan poronhoitotöiden suorittamiseen alueella. Hankkeen vaikutukset poronhoidolle ovat jossain määrin epävarmoja, joten niitä tulee aktiivisesti seurata. Hankkeen seurannasta ja mahdollisten haittojen ja menetysten korvaamisesta tulee laatia sopimus paliskunnan kanssa. Myös jatkuva vuoropuhelu paliskunnan ja hankevastaavan kanssa koko hankkeen aikana on tärkeää haittojen lieventämiseksi.

Poronhoidon huomioon ottaminen kaavoituksessa

Poronhoitolaissa (848/1990) (PHL) säädetään poronhoidolle vapaa laidunnusoikeus, joka pohjautuu ikimuistoiseen nautintaoikeuteen ja joka on lain esitöiden mukaan tarkoitettu pysyväksi oikeudeksi: ”Poronhoitoa saadaan tässä laissa säädetyin rajoituksin harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta.” (PHL 3§). Vapaa laidunnusoikeus on edellytys kannattavalle poronhoidolle. Poronhoitolain 53 § osaltaan turvaa poronhoito-oikeutta, sillä se säättää: ”suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa.” Lausuttavana oleva kaavan alue ei ole valtion mailla.

Poronhoitoa turvataan myös valtioneuvoston päätöksellä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Niissä todetaan: ”poronhoitoalueella turvataan poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset.” Itä-

Lapin maakuntakaavassa määrätään koko maakuntakaava-aluetta koskevissa yleismääräyksissä: ”Porotalouden sekä muiden luontaiselinkeinojen toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Metsätaloutta, turvetuotantoa, matkailutoimintoja ja loma-asutusta suunniteltaessa on otettava huomioon porotaloudelle tärkeät alueet. Suunniteltaessa valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.” Viimeinen lause laajentaa neuvotteluvollisuuden koskemaan myös muita kuin valtion viranomaisia, kuten kuntia. Hankkeesta on järjestetty poronhoitolain 53 § kaltainen neuvottelu toukokuussa 2015, mikä on todettu hyväksi käytännöksi vaikka hanke ei valtion maille sijoitukaan. Hyvä neuvottelukäytäntö tarkoittaa, että neuvottelut aloitetaan riittävän aikaisessa vaiheessa, ja että neuvotteluiden lähtökohtana on todellinen mahdollisuus vaikuttaa asioihin, eli pöytästä ei voida tulla valmiiden suunnitelmien kanssa. Neuvotteluita tulee jatkaa niin kauan, että asiat saadaan ratkaistua. Porotalousselvityksestä ei käy ilmi mitään neuvottelussa on niiden jatkamisesta sovittu, mutta katsomme, että niitä on syytä jatkaa, sillä hankkeessa tulee sopia sen vaikutusten seurannasta ja siitä miten havaittuihin vaikutuksiin reagoidaan.

Kaavamääräykset ja -merkinnät

Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten selvitys on varsin kattava, siinä on arvioitu muun muassa vaikutuksia porojen laidunnukseen, porolaitumiin, poronhoitotoimintaan ja poronhoidon rakenteisiin. Selvityksessä on käytetty hyväksi uutta tutkimustietoa ja poroYVA-opasta.

Kaavaa on muutettu huomattavasti edellisen luonnosvaiheen nähtävillä olon jälkeen. Kuusi voimalaa on poistettu pohjoiselta alueelta ja kaavaan on merkitty kolme uutta voimalaa eteläiselle alueelle, Lehtovaaraan. Yhdistyksen ja paliskunnan lausunto on otettu huomioon poistamalla muinaismuistojen merkintä Sinnamovaaran erotusaidan ja kämpän kohdalta ja korvaamalla se ph-1, poronhoidon kannalta erityisen tärkeä kohde/alue. Sen kaavamääräys kuuluu: ”Merkinnällä osoitetaan poronhoidon kannalta erityisen tärkeitä alueita tai kohteita. Alueen suunnittelussa on turvattava poronhoidolle merkittävien rakentaiden/alueiden säilyminen.” (huomaa kirjoitusvirhe sanassa rakenteiden!). Sinnamovaaran erotusaita on vireillä olevassa Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavassa merkitty *ph*-merkinnällä ja näin ollen lausuttavana oleva kaavaluonnos toteuttaa hyvin tulevan maakuntakaavan ohjausta.

Poronhoito on otettu huomioon M-1 alueen kaavamääräyksessä: ”--- Alueelle saa kuitenkin rakentaa maa-, metsä- ja porotalouteen liittyviä vähäisiä rakennelmia. Rakentaminen tulee sijoittaa vähintään 240 metrin etäisyydelle tuulivoimaloista tai rakentamattomasta tuulivoimaloille osoitetusta alueesta.”. On hyvä, että M-1 -alueelle voidaan rakentaa poronhoidon rakenteita. Sinnamovaaran erotusaidan rakenteita saatetaan kuitenkin joutua purkamaan tämän määräyksen vuoksi jos ne ovat alle 240 m päässä tv-1 alueesta.

Porojen kuljettaminen Sinnamon erotusaitaan tulee todennäköisesti vaikeutumaan huomattavasti mikäli tuulivoimaloita sijoittuu porojen kuljetusreitille tai sen läheisyyteen tai mikäli aitarakenteita joudutaan purkamaan. Myös helikopterin käyttö ettötöissä voi vaikeutua. Porotalousselvityksestä puuttuu karttakuvaus siitä, miten poroja kuljetetaan alueella erotusaitaan. Siitä näkisi kuinka porojen kuljetusreitille tai niiden läheisyyteen osuu ainakin voimala nro 2. Sen paikkaa tulisi vielä pohtia tai ainakin tehdä paliskunnan kanssa sopimus korvaavan aita-alueen rakentamisen korvaamisesta, mikäli erotusaitaa ei enää voida käyttää.

Porotalousselvityksessä on mainittu, että Sinnamon erotusaidan siirtämisestä hanketoimijan kustannuksella on puhuttu neuvottelussa. Tämä on tietysti mahdollista, mutta uuden paikan löytäminen on työlästä ja vie vähimmilläänkin vuosia: mihin porolaidunnus mahdollisesti siirtyy? miten poroja voidaan siellä kuljettaa? kuka omistaa maat ja saako lupia? jne. Uuden aidan rakentaminen on myös suhteellisen kallista. Muut erotusaidat ovat kuitenkin melko kaukana, joten toimiva sellainen tarvitaan alueella. Siksi poronhoitotöiden helpottaminen alueella voimala poistamalla olisi mahdollisesti helppompia ratkaisuja joskin siihenkin liittyy epävarmuutta siitä jatkavatko porot laiduntamista alueella olleenaan. Alueen metsiä on harvennettu ja ne ovat alkaneet palautua sopiviksi laitumiksi, siksi on ainakin toiveita siitä, että porot laiduntaisivat alueella jatkossakin. Aidan korvaamisesta tarvittaessa tulee tehdä sopimus ennen kaavan valmistumista.

Kaavaan on yhdistyksen ehdottamalla tavalla lisätty koko kaava-alueen koskeva yleismääräys, joka turvaa poronhoitoa: ”Alueen suunnittelussa ja toteutuksessa on turvattava poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytykset”. Määräys on hyvä ja tarpeellinen. Tämä tarkoittaa poronhoidon toiminnan turvaamista, hankkeen vaikutusten seuranta ja mahdollisten haittojen lieventämistä ja kompensointia. Tätä varten tulee laatia sopimus toimijan ja paliskunnan välille mieluiten ennen kaavan valmistumista.

Hankkeen tarkempi suunnittelu tulee tehdä yhteistyössä Sallan paliskunnan kanssa. Paliskunnan kanssa on tarpeen käydä jatkuvaa vuoropuhelua koko sen elinkaaren ajan. Kaavamerkintöihin ja -määräyksiin ei tässä vaiheessa ole kirjoitusvirheen lisäksi huomautettavaa.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ma/ao